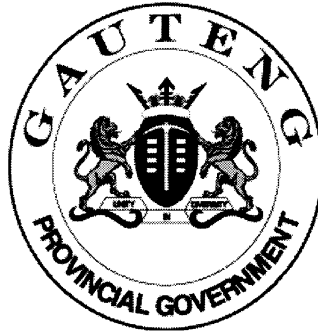

**SENIOR CERTIFICATE
EXAMINATION
*SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN***

**FEBRUARY / MARCH
*FEBRUARIE / MAART***

2007

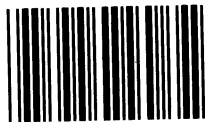
**SESOTHO PUO YA
LAPENG
BOEMO BO PHAHAMENG**

Pampiri ya Boraro

SESOTHO FIRST/PRIMARY LANG HG: Paper 3

X05

**COPYRIGHT RESERVED / KOPIEREG VOORBEHOU
APPROVED BY UMALUSI / GOEDGEKEUR DEUR UMALUSI**

HG

111-1/3

**6 pages
6 bladsye**

LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG

HLAHLobo YA MAKGAOLAKGANG

**SESOTHO PUO YA LAPENG
BOEMO BO PHAHAMENG
(Pampiri ya Boraro)**

NAKO: dihora tse 2½

MATSHWAO: 120

DITAELO:

- Pampiri ena e na le dikarolo tse tharo, e leng A, B le C.
 - Karolo e nngwe le e nngwe e na le ditaello tsa yona mme mohlahlobuwa o kotjwa ho badisisa ditaello tseo ka kelohloko.
 - Ho karolo C, kgetha buka e le NNGWE mme o arabe potso e le NNGWE feela.
 - Nomora mosebetsi ka nepo.
 - Ngola ka makgethe mme o sebedise mongolo o bonahalang.
-
-

KAROLO YA A

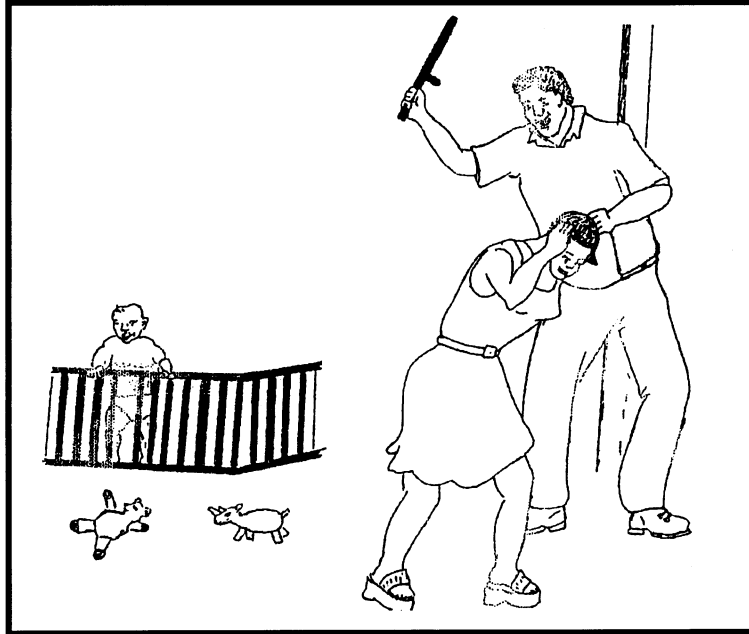
MEQOQO

POTSO 1

Kgetha sehlooho se le SENG kapa setshwantsho ho tseo o di filweng, mme o ngole moqoqo o ka bang bolelele ba maqephe a MABEDI. Ha o kgetha setshwantsho o se fe sehlooho.

- 1.1 Tsietsi e hlaha mabaka a fokola.
- 1.2 Dikgutsana tsa AIDS.
- 1.3 Dithunya di qeta malapa. Wena o reng? Tebisa maikutlo a hao sehloohong sena.
- 1.4 Sekolong sa heno le tlilo tla tshwara mokete wa ho dumedisa barutwana ba sehlopha sa makgaolakgang. Qoqa ka botlalo ka ka moo o tlang ho bokeletsa matlole ao le tla a sebedisa moketeng oo.
- 1.5 Ha ke ne ke le ratoropo (majoro).

- 1.6 Hlahlobisisa setshwantsho se latelang ebe o ngola moqoqo ka seo o nahanang hore setshwantsho se bua ka sona. Kamano pakeng tsa setshwantsho le moqoqo e totobale.

MATSHWAO A KAROLO YA A: [40]

KAROLO YA B

DITEMA

POTSO 2

- 2.1 Ngolla mookamedi wa koranta ya **Motjhotjhono** lengolo moo o tletlebang ka tlaleho e fosahetseng e hlahisitsweng koranteng eo.

KAPA

- 2.2 Ngolla motswalle wa hao lengolo leo ho lona o mo phetelang ka bophelo ba hao bo botjha sekolong se phahameng. [20]

POTSO 3

Kgetha tema e le NNGWE ho tse latelang. Bolelele bo se fete leqephe le le LENG.

- 3.1 Ngola **metsotso** ya kopano ya lekgotla la motse
- 3.2 Ngola ditaba tsa **bophelo ba hao (obitjhuari)** tseo o ka ratang ha di ka balwa mohla lepato la hao.

- 3.3 Ngolla basebetsimmoho **memorandamo** oo ho ona o ba hlokomedisang ka diaparo tse jelweng ke mmoto le hore diaparo tseo di busetswe setorong. [20]

POTSO 4

Boela o kgethe e le NNGWE ho tse latelang. Bolele bo se fete leqephe le le LENG.

- 4.1 **Phatlalatsa** sekgeo sa mosebetsi wa ho ba moqolotsi wa ditaba tsa thelevishini.

KAPA

- 4.2 Ngola **boitsebiso (cv)** boo o tla bo romela le kopo ya hao ya mosebetsi. Ngola tse latelang.

- Bowena
- Mangolo a thuto
- Boiphihlelo mosebetsing

[10]

MATSAWAO A KAROLO YA B: [50]

KAROLO YA C

DITSHOMO LE TSA SETSO

POTSO 5

Bokgeleke ba Basotho – R.M. Moeketsi

- 5.1 Bala temana e latelang o nto araba dipotso.

Meketeng ya Basotho ho ne ho ithabiswa ka metjeko, dipapadi le dipina tse tsamaelanang. Re mohau feela hobane hona ha ho sa etsahala haholo kajeno. Meketeng ya kajeno ho se ho etsahala disele. Boithabiso bo boholo ba banna ba sa leng batjha mme ba le matla, ha mmoho le bahlankana, e ne e le **mohobelo**. Basadi ba batjha ha mmoho le barwetsana, le bona ba ne ba kena papading ena.

- 5.1.1 Hlalosa mefuta e latelang ya dipapadi.

- (a) Lesokwana (3)
- (b) Malatadiana (3)
- (c) Mokgibo (3)
- (d) Seqatamajwana (3)
- (e) Sediadia (3)

- 5.1.2 Fana ka phapang e hlahellang pakeng tsa maelana o be o sebedise mehlala e latelang ho tiisa karabo ya hao. Fana ka ntlha tse PEDI hlakoreng ka leng. (6)

5.1.3 Bala thoko e latelang o nto araba dipotso:

Maama, Sekobotela sa Lekena,
Kobotela sa Raletshabisa, tlake!
Letlaka ha le betswa la Lerothodi le a inama,
La fola tlaka la letonanahadi,
Hlooho la e isa ka mahafing!
Tladi e ntsho ya habo Seeiso,
Ya tjhesa Maseru tsatsi le rapame,
Tarauru a ba a tswa a betseha
Paka motsheare wa mantsiboya!
Eno ha o a bona Mabekebeke!
Ha o bone o bone, Mabekebeke,
Dithunya ha di shebisana melomo.
Monga pere e putswa a robala;
O robaletseng ngwana lekgowa,
Hara medupe ya pula e ena?

- (a) Tema ena e arotswe koto tse pedi. Fana ka tsona o be o hlalose hore karolo ka nngwe e bopilwe kang. (4)

5.1.4 Fana ka karabo ya dilotho tse latelang:

- (a) Nonyana e siyang mahe e balehe.
(b) Phoofolo e sa jeweng
(c) Psheha la ntatemoholo, tshintshi ha e le dule
(d) Mahahana a diretsana.
(e) Phate di a lekana.

(5)
[30]

KAPA

5.2 Qoqa hakgutshwanyane ka tse latelang.

- 5.2.1 Mohobelo (5)
5.2.2 Sealolo (5)
5.2.3 Motjeko (5)
5.2.4 Mokgibo (5)
5.2.5 Sidiadia (5)
5.2.6 Tsidikokwana (5)

[30]

POTSO 6

Pelong ya ka – S.M. Mofokeng

6.1 Bala qotso o nto araba dipotso

Etela lefatsheng lesele o tle o bone tsa tjehelete. Ha o fiha teng, hara baditjhaba ba buang esele, o fumana hore o lahlehile, o sa utlwe seo ba se buang, o ka tseketseke? Feela tjena: o qala ho elellwa hore tjehelete ya heno mona ha e sa na matla, ha e sa bua jwalo ka ha ba tsebang ba etjho, ha e sa tseba le ho o rekela dijo, e a nyefolwa, ha e tsejwe, mme le yona e bonahala e lahlehile jwalo ka wena monga yona. Thjee, mona teng le wena o be o bone hore ho ka be ho mpile ha eba molemo hoja wa tla o kganna manamane a hao.

- 6.1.1 Ho buuwa kang qotsong ee? (2)
- 6.1.2 Afrika Borwa re bua ka Ranta. Lesotho le Botswana teng ho buuwa ka eng? (2)
- 6.1.3 Fana ka phapang e hlahisitsweng ke mongodi e pakeng tsa tjehelete le leruo. Fana ka dintlha tse NNE feela. (4)
- 6.1.4 Ke mokgwa ofe o bolokehileng wa ho boloka tjehelete? Hobaneng o realo? (4)
- 6.1.5 Ntle le ho tshwara tjehelete ka letsoho, ho se ho ena le mekgwa e meng e bobebe ya ho ba le tjehelete ka nako tsohle. A ko hlalose. (2)
- 6.1.6 Tjehelete e ka etsa hore motho a etseng? Fana ka dintlha tse PEDI feela. (4)
- 6.1.7 Hlahisa ka moo tjehelete e ka o hlokisang phomolo ka teng. Fana ka ntlha tse PEDI. (4)
- 6.1.8 Mongodi o entse tshwantshiso moo a bapisitseng kgoho le batho. Hlahisa tshwantshiso eo o be o bolele hore o e utlwisisa jwang. (4)
- 6.1.9 Ebe tjehelete e dula e le boleng bo le bong? Hlalosa o sebedisa Ranta o be o tiise karabo ya hao ka mohlala. (4)
- [30]

KAPA

6.2 Qoqa ka moqoqo wa **Qetello** tlasa dihlooho tsena tse latelang.

- 6.2.1 Motho ya leetong (10)
- 6.2.2 Motho ya balang buka (10)
- 6.2.3 Lefu (10)

MATSAWAO A KAROLO YA C: [30]

MATSHWAO KAOFELA: 120

QETELO